

размер 1:150.000) може имати око 160.000—200.000 хектара под ситном буковом и храстовом, већином изданачком шумом; под крупном буковом и храстовом шумом (од 50—100 и више година) биће око 60.000—70.000 хектара, а под четинастом шумом (бор, јела и смрча) око 16.000—20.000 већином зреле шуме.

Према томе целокупан приближан ареал под шумом износи око 250.000—300.000 хектара.

По богатству шума на прво место долази предео између Битоља и Кавадараца, на коме се пружају *Мориховске Планине*. То је у исто време и најбогатији предео четинастом шумом, коју у главном сачињава одрасла црна боровина (*Pinus austriaca*), са мање буковине и храстовине.

Други већи шумски комплекс јесте *Планина Малеш* која заузима простор између Пехчева, Берова, Ратова и нове српско-бугарске границе. Малеш је обрастао највећим делом буковом шумом, а у мањој мери и боровом шумом средње старости.

У продужењу Малеша налази се *Пљачковица Планина*, која је највећим делом обраста ситном, изданачком буковом и храстовом, а само један мањи део одраслом буковом шумом.

Осеговске Планине, *Козјањ*, *Карадаг*, *Буковик* (испод Љуботена), *Језерска Планина*, *Хум Планина* и *Илинске Планине* јесу повећи шумски комплекси обрастли одраслом буковом и храстовином. *Мојштирска шума* и шума села *Драге*, као и *Планина Златишар* још су једини већи шумски комплекси обрастли четинастом шумом. Сви остали шумски комплекси обрастли су ситном изданачком буковом и храстовом шумом.

Величина и положај појединих шумских комплекса види се из приложене шумске карте.

Д-р. П. Ђорђевић.

ТОПОГРАФСKE И ЕТНОГРАФСKE БЕЛЕШКЕ О ВАРДАРСКОЈ СРБИЈИ.

БЕЛЕШКЕ О МЕСТИМА И СТАНОВНИШТВУ ПО КОСОВУ И ДРЕНИЦИ.

1. *Вучитрн* је у горњем крају Косова, удаљен 15 км. од Митровице, а 25 км. од Приштине. На десној је обали Ситнице и на особито лепом положају: на последњим изданима копаоничких коса, које се губе у Косову. Околина је веома питома, плодна и богата. Сама варош је потпуно турског типа и уређења. Становника има око 8000. У већини су Арнаути, па Срби. Правих Турака је веома мало, ма да и сви Арнаути себе називају Турцима. — Баве се о трговини и земљорадњи и обоје је напредно и развијено.

Арнаути су старинци и досељеници. Сви су српског порекла. Досељеници су из Куча и Краснића а старинци су поарнаућени Срби. Најстарије породице а данас носе српска презимена: Мађеновићи, Бодивуковићи и Шишковићи. Старешина породице Мађеновића, Афуз Редџ, казивао ми је да је породица његова српска, да се звала Млађеновићи и да се ту поарнаутила. Један део те породице зове се још Мађони, а рођаци и даљи делови населили су читаво село, које се зове Маџунско. Беглуци Мађеновића и Мађона вучитрнских су поглавито у овом селу и чипчије су у већини ти њихови далеки рођаци.

2. Северни део вучитрског среза, између Ибра и Качандолске Реке па до старе државне, српско-турске границе зове се *Шаља*. То је потпуно планински, сиромашан и дивљачки крај. Становништво је арнаутско, досељено све из Шаље те је и крај добио исто име. Баре и Борчани су највећа села са врло мало српскога живља. Ту сам свега нашао Срба: у Барама осам, у Борчанима четрнаест домова. — Шаља је добро пошумљена. Некада је била позната као рударски крај. Ту је била велика и напредна рударска варош *Трейча*. И данас се лепо виде развалине велике „латинске“ цркве а и многи трагови рударских поткопа и станова.

3. *Дреница* захвата поглавито слив реке Дренице, притоке Ситнице. Прекорупље и Лапушник везују је за Метохију. По плодности и условима за напреднији и рационалнији живот Дреница се такмичи са Косовом, а по насељености надмаша га. У Дреници има 1670 домова. Становништво је претежно арнаутско са 1628 домова; Срба има 42 дома, и то свега у два села: у Лаушу 28, у Прекази 14 (а има 55 насељених места, села, у Дреници). — Арнаутско становништво је поглавито досељено. Највећи део досељеника је из Мертури и Никаја. Мањи део из Шаље, а има и из Краснића. Има и поарнаућених породица српских. Једне су старије, поарнаућене пре сто и више година (три у Обрињу), и оне знају за то; једне су млађе, од осамдесет година на овамо (две у Гладном Селу, четири у Красмировцима). Ове у Красмировцима знају и која им је слава била (Св. Јован), као год и једна у Обрињу (Св. Никола). Обе чувају и иконе.

4. И *Косово* је преплављено арнаутским живљем, али има и српског знатно више него у Дреници. Српски је живаљ груписанији и могу се издвојити села са претежно српским живљем од села са арнаутским живљем (Бабин Мост, Салаковце или Славковица, Шљивовица, Прејаце, Бариљевци, Врница, Пантина). Арнаути на Косову су већином поарнаућени Срби; досељеника је врло мало. Има неколико села чисто насељеничких, од којих је највеће Ново Село, звано „беговско“, насељено из Дренице и Шаље на беговским имањима. Интересантно је Черкеско Село насељено Черкезима 1878 г. који

су очували и тип, и начин живота, и обичаје, па и језик; арнаутски говоре врло слабо и покварено. Поред земљорадње велику пажњу обраћају сточарству, нарочито коњарству. Много, се занимају, поглавито зими, неком врстом домаће индустрије, која се састоји у особитој изради коњске опреме, корбача табакера, све од коже. Читава школа овога рада развијена је код њих.

5. И код Срба и код Арнаута *систем задруге* је потпуно развијен. Број чланова је, често пута, врло велики. У Обрињу задруга Јакуповића броји осамдесет, а у Прекази задруга Шабанова шесет три члана. Задруге са 30—40 чланова честе су, а са 20—30 чланова обичне су задруге.

Мирко Поповић.

СТАТИСТИКА.

РЕЗУЛТАТИ ПОПИСА ЖИТЕЉСТВА У ХРВАТскоЈ И СЛАВониЈИ ГОДИНЕ 1910.

Хрватска и Славонија имале су 1910. год.: 2,621.954 житеља, тако да пораст у десет година (1900.—1910.) износи 205.650 или 8·5%. По *жупанијама* били су овако подијељени:

	апс. број	пораст у %	на 1 км ²
Лика-Крбава	204.710	— 2·2	33·0
Модруш-Ријека	231.654	1·4	47·5
Загребачка	515.014	7·2	72·8
Вараждинска	293.612	10·1	120·3
Беловарска	332.592	9·6	65·6
Пожешка	265.272	15·7	53·8
Вировитичка	241.042	10·5	50·1
Сријемска	397.103	8·3	58·3
град Загреб	79.038	29·6	1179·7
„ Вараждин	13.398	3·6	200·0
„ Осијек	31.388	25·9	550·6
„ Земун	17.131	13·6	305·8
<i>Заједно</i>	<i>2,621.954</i>	<i>8·5</i>	<i>61·6</i>

С обзиром на спол житеља било је у Хрв. Слав. год. 1910.:

мушких : 1,282.398 а женскиња : 1,339.556

тако да на 1000 мушких долази 1045 женскиња, док је год. 1900. долазило само 998 женскиња. Пораст женскиња дакле био је врло знатан у ових десет година. Сва четири града (Загреб, Вараждин, Осијек и Земун) па и жупанија сријемска имаду више мушкараца него женскиња, док је обрнуто у осталим жупанијама.